

# ศักยภาพการปรับตัวของชาวนา และข้อเสนอทางนโยบาย

สัมมนาวิชาการสาธารณะ “วิกฤตชาวนา การปรับตัวครั้งใหม่ เพื่อความอยู่รอด”

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

# ศักยภาพการปรับตัวของชาวนา

การปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยงด้วยการทำการผลิตที่หลากหลาย

การปรับตัวด้วยการลดต้นทุนการดำเนินงานเพื่อไม่ให้ขาดทุน

การปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอาชีพชาวนาต่อไปเพื่อความพึงพอใจในชีวิตไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุด

การปรับตัวเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

การปรับตัวเพื่อขยายช่องทางการผลิตและการตลาด ด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

# ข้อจำกัดการปรับตัวของชาวนา

การขาดแคลนที่ดินทำกิน

ภาระหนี้สิน

ความรู้และอายุ

# ความเสี่ยงการปรับตัวของชาวนา

ความเสี่ยงด้านนโยบายของรัฐ

ความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการน้ำของหน่วยงานรัฐท้องถิ่นและส่วนกลาง

ความเสี่ยงด้านราคาผลผลิตข้าว

ความเสี่ยงด้านค่าใช้จ่ายในชีวิตชาวนาที่เพิ่มมากขึ้น

ความเสี่ยงด้านการตลาด

## ข้อเสนอระดับนโยบาย

รัฐบาลควรมีแนวทางในการช่วยเหลือชาวนาที่ขาดแคลนที่ดินทำกิน โดยเฉพาะชาวนาเช่าที่เป็นลักษณะเฉพาะและข้อจำกัดของชาวนาภาคกลาง

รัฐบาลควรมีมาตรการที่ทำให้เกษตรกรสามารถลดภาระหนี้สินในปัจจุบันให้ได้ เนื่องจากภาระหนี้สินความเปราะบางที่ทำให้ชาวนาภาคกลางไม่สามารถปรับตัวได้

รัฐบาลควรมีการหนุนเสริมศักยภาพในการปรับตัวของเกษตรกรในทุกกลุ่มผู้ผลิต ทั้งชาวนาผู้ปลูกข้าว ชาวนาผู้ทำไร่นาสวนผสม ชาวนาผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์

รัฐบาลควรที่จะส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการสนับสนุนการผลิตที่หลากหลายเพื่อความมั่นคงในรายได้ของเกษตรกร

## ข้อเสนอระดับนโยบาย(ต่อ)

รัฐบาลควรส่งเสริมการพัฒนาระบบชลประทานให้ทั่วถึง และบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่เพื่อให้ชาวนาสามารถเข้าถึง การใช้ประโยชน์จากน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน

รัฐบาลควรส่งเสริมศักยภาพทางการตลาด ส่งเสริม ศักยภาพข้าวไทยตลอดห่วงโซ่อุปทานทั้งระบบ ตั้งแต่การ พัฒนาพันธุ์ไปจนถึงการจำหน่ายและแปรรูป การรวมกลุ่ม ของชาวนา โรงสี ผู้ส่งออก และตัวแทนจำหน่ายที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลควรส่งเสริมงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเชิงพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อให้ทราบถึงความ เปราะบางในแต่ละพื้นที่และสามารถส่งเสริมการปรับตัวของเกษตรกร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ